

Ett komplicerat fall – då behövs inga experter

Inspektionen för socialförsäkringen, ISF presenterade den 25 april sin rapport över vad som hände med de 41 000 heltids- och deltidssjukskrivna som lämnade sjukförsäkringen under 2010 efter att ha nått den bortre tidsgränsen i försäkringen.

Rapporten innehåller många intressanta fakta. Bland annat att personer med psykiatrisk problematik upplevdes som de svåraste. Man skulle kunna tro att Försäkringskassan, FK, i dessa fall anlätade experter i högre utsträckning, men rapporten visar att så inte är fallet. När det gäller människor med psykiatrisk problematik använder man sig av experter i mindre utsträckning än för människor med somatisk problematik.

Det hävdas ofta från myndighetshåll att det inte finns kunskaper om hur man stöttar människor med en psykiatrisk problematik. Men så är det inte. Det finns gott om kunskaper. En viktig sådan är att handläggaren har tid, ork och tålamod för ett empatiskt bemötande. Nedskärningar och minskning av personal inom FK har lett till stora brister i bemötandet. Detta bekräftas i en annan rapport från ISF.

Vidare kan man läsa om FK:s utredningsinsatser för de personer som Arbetsförmedlingen, AF, inte ansåg stå till arbetsmarknadens förfogande och som återvände till sjukförsäkringen. Bland dem som återvände och fick en ny handläggare skedde kontakten i 35 procent av fallen enbart per telefon. Här finns således ingen kontinuitet av det slag som vi alla vet är viktigt för att hjälpa människor i kris och i stressade livssituationer. Det kan uppfattas som avsaknad av ett genuint intresse från myndigheterna sida att ge individuell hjälp. Du är ett ärende som bollas fram och åter, du utförsäkras, hänvisas till AF som hänvisar dig tillbaka

till FK, där en ny utredare utses. Du vet ingenting om vad som ska hända, vad du ska göra, vilka möjligheter du har. Du har stort behov av att tala med någon. I detta känsliga och livsavgörande läge, möts du av en för dig ny handläggare som inskränker sitt engagemang till en telefonkontakt. Av dem som utförsäkras och saknar anställning sker ett avstämningsmöte med AF i endast 20 procent av fallen och för dem som har en anställning sker möte med arbetsgivaren bara 28 procent.

Susanna Alakoski har myntat begreppet "socialt sjuk". Förutom fysiska eller psykiska problem kan avsaknaden av det stöd och den hjälp du borde få göra dig socialt sjuk. Myndigheter ska samordna sina insatser och [FK har som vision](#) att du ska känna trygghet, ha inflytande och bemötas med kunskap, empati och förståelse samt behandlas med värdighet och ha rätt till stöd. Här är det långt mellan snack och verkstad. Den stress, otrygghet och juridiska gyttjebrottning många hamnar i är väl omvittnad i ["Den onådiga luntan"](#). Man ska inte bara bära sin sjukdom, man försätts också i en situation där man inte vet om man ska ha råd att behålla sin bostad eller ha mat på bordet. Värdighet, trygghet och inflytande är långt borta.

Närmare tio procent av dem som lämnade sjukförsäkringen 2010 uppbar ekonomiskt bistånd ett år senare. För människor som var sjukskrivna för psykisk sjukdom fick var sjätte person försörjningsstöd året efter.

En positiv effekt av ändringarna i sjukförsäkringssystemet är att de som har haft sjukpenning till högst 25 procent har ökat sitt arbetskraftsdeltagande och sina arbetsinkomster. Ett resultat som skulle vara fullt möjligt att nå med positiva insatser, utan att jaga livet ur dem som långsiktigt inte klarar mera jobb än 75 procent, det vill säga de svårast sjuka.

Att Inspektionen för Sjukförsäkringen tycks klara av att göra opartiska utredningar känns som en ljusglimt i myndighetsmörkret. På deras hemsida finns många intressanta

rapporter. Sedan är det upp till oss andra att dra slutsatser och sprida kunskaperna.

Några kunskaper från den nu aktuella rapporten, är att den som har en psykiatrisk diagnos, inte verkar vara värd att satsa på eller tas på allvar, att det finns stora brister i kontinuitet och bemötande och att samarbetet mellan FK och andra instanser inte fungerar som den borde.

Carin Flemström, Gun-Lis Angsell, och Claudette Skilving